

מט:

הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים

רש"י

מסורת ה"ח

(א) [כילה טו. ע"ש].
(ב) [תמיד טו. א.] [ל"ל]
בלשון ועי' לקמן: ה' היה
שטח וכו' (ד) כנסת טו.
ע"ש. (ה) [קבלת טו].
(ו) [משל טו].

תורה אור השלם

1. מי שהחכם וכו' יודע
פשר דבר חכמת אדם
תאיר פניו וכו' פניו
ישאנא קהלת ח א

מוסף רש"י

על קצירי ועל מריעי.
קצירי, חוליס, מריעי, רבנן
(ברכות כב.) מ"ח שכן
משפטי סח (ו"ה טו.)
במאן כ"ר יוסי, דלמך
למך ליתון עליו יוסי,
ויחבל עידויו איתו למיט
ולא יקטיריה מיסא, דלי
כרבנן דלמרי אין ידע
אלה כולם השנה, הרי
כבר ידעו עליו יוסי,
מריעא, שום דבר יקטון
1. אי כמלו רבתי אי
כמגדלי חזירין, שכן
מורה כל טווח ושמיט
מחלק, לך פנימא לטווח
(ברכות ו.)

פירוש הרא"ש

במאן מצליגין אמריעי
ואקצירי ב"י יוסי.
דלמך אין אדם נדון
נריעי: מריעי רבנן.
מריעו נרסמא חלש:
סבתי ריא כבבליא.
לגריהו אפי' עבה מקרי
תבטיל: נכריה הוציא. נקי
הדעת כמו המחקר חלני:
בחסמי. קמה של קליות:
באצבועא כסמי. הולכל
בלצע אחר הוא טוב
ולו שן כמי אצבוע
או כשגל: מריעי ריבא
עד פ"הת לך שעה: כל
מריעא לא תפליה. כל
מחלל שאלת אל אתה
יושב לפני רבך ויש לך
רוח מתוך פיה חללעט
ולא תפלט איתו לפני
רבך: אבר מקרא ודייסא
שדומין לפתילה של אבר.
הטובע רוק אחר שאלס:
באבילי רוקך. הנדנך
כהולל אלל אלצעו היה
מקנה מן הרוק: סאבילי
צואתי. שכן לפון לבשר:
בלוספין מין חלסיה:
בריה ורוי. בעל הוראה
כמתן יתמכר: חובני
צדעי. מחלל חלס: שקיל
נימא אבתהיה. מית
ליבט עליה צבית המדרס:
נקמה עפרא. לקמה למר:
שעטני פקיה. שהיה חשוב
עליו כמעיל:

מלנין אקצירי. רופא חולי עמו ישראל: מריעי. על פליטת סופריהן:
מסניסין. דקמי דעבה לא מיתחללא כריפתא: דלא כבבליא. דמלפמי
פיתן נדייסא דהויא עבה: נקדני. דייקנים במחלל: [היבין מעלין].
כאזה דבר מעולה אכילת דייסא: דמיעי. יכול לאכלה בלחם של

חמיס ודייסא דשערי יכול לאכלה
בלחם של שעורים: או דילמא. דייסא
של חמיס יפה לאכול בשל שעורים
ושל שעורים בשל חמיס. ואית דגרסי
נקדני מלשון כי קרן עור פניו (שמות
לז) מלאים חכמה ומאורה פניהם שגא'ס)
חכמת אדם תאיר פניו: אללה כחסימי.
היה מלפת אדם כחסימי. ומפסד לה
במסכת פסחים (דף לו:) קיימחא
לכשישנה קמה של קליות שעורים
שלא הביאו שלש ומיבטין אותן בנתר
וקלופין סן: מומני לך לאכול דייסא עד
פרסא. דע שאותו מחלל אינו כועד
לכך אללה עד הילוך פרסא. וכבר
השור עד שלש פרסאות: ע"א ז' לא
מומני לך לאכול דייסא עד פרסא
לך אחר דייסא לאכול וטפי לא ולאכול
בשר שור לך עד שלש פרסאות:
כל מידעם לא ספוטו קמי רבך. לא
מרוק רוק כפני רבך כדאמר בגמ'
עירובין (דף נט.) הרק לפני רבו חייב
מימה שנאמר וכל משאיו אהבו מות
אלל אם אכלת דלעת דייסא וזודמן
לך הרוק כפני פלוט כפני רבך חזוק
איתו למון שיש בו סכנת נפשות שהן
קשין לגופו של אדם כפתילה של אבר:
ואפילו לפני שבור מלאה פלוט. ואל
תחבייש: עד מסי אפה מאכילני רוקך.
שהיה נותן ההולל כפיו ומנדיק בו
הרוק שפיו ומחוצו כקערה: לאתך.
עפרותית שנצפרניו: כלוספין. כיון
מאניס שנחשלו יותר מדאי: כיון
שאין יולאין מני מעיסו: כ"ש. דמעלו
שנמקון עליהן שאין אנו כריסם לאכול
מחלל אחר למחר: מורה ורוי. אתה
תלמיד בעל הוראה ואתה שיכור. מפני
שהיו פניו להובין כל שעה: הימנוסא
יודא דהסיא איספא. אמונתי בידך
שאיני שונה כל השנה יין אלל קידושא
ואבדלתא: וחוגר אני דעמי. וקוסר
אני דעמי פדמתי משום מימוש רשעי
מפני ד' כוסות ששתמי שאני חושש
ממן מפסח עד עזרת: אי כמלוי
כרבים כו'. שהן מרווחין ביותר
ופנין להובין ויפין: סרווייהו. לגלל
חזירין ולהלוות כרבות אסורי ליהודאי
ודאי לאו מנייהו פני להובין: שקיל
גולפא. היה נושא הקנקן לבית
המדרס ליטב עליה: מלאכה שמכבדת
כו'. דעכשו ישב עליה צבית
המדרס: נפקס נקטס עמרא.

ינאח לשוק וקמה ללמר (א) ועבדה גלימא: דהוטכי. ועשהה ממנו סרבל טוב: וכד נפקס. אייה לשוקא הוה מיכסי ביה:
(ב) ורבי יהודה כד הוה מלני הוה גמי מכסי ביה: שעטני מעיל. שהיה לכן חביב כל כך שלא היה לכן אחר:

במאן מלנין אקצירי ומריעי. ככל ימות השנה: כמאן כר' יוסי.
דלמך כפ"ק דר"ה (ד' טו.) אלס נדון ככל יוס דאליו לרבנן דלית
לבו נדון כר"ה כיון שנגמר דיין אין חפלה מועלת לכן: קצירי קצירי
ממש. חולין ומיקרו קצירי לפי שנפסס קצרה מתמת חליס: מפני דלא

כמאן מצליגין על קצירי ועל מריעי [כמאן
כר' יוסי] מדאמר קצירי ומריעי שמע מינה
קצירי קצירי ממש מריעי רבנן: ומותר בעבדה:
מתני' דלא כבבליא (ד) דאמר ר' זורא בבבלי
טפשאיי דאכלי לחמא בלחמא א"ר חסדא (ה)
דמשאיל להון להלין נקדני דהוצל הרין דייסא
היבין מעלי למיכלה דחמי בלחמא דחמי
ודשערי בלחמא דשערי ר' דלמא דחמי
ברשערי ורשערי בדחמי רבא אכליה כחסימי
רבה בר רב הונא אשכחי' לרב הונא דקאכיל
דייסא באצבעתיה אמי' ליה אמאי קאכיל מר
בידיה א"ל הכי אמר רב דייסא באצבעתא
בסיס וכל דכן בתרתין וכל דכן בתלת אמר
ליה רב לחייא בריה וכן אמר ליה רב הונא
לרבה בריה מומנים לך למיכל דייסא עד
פרסא למיכל בישרא דתורא עד תלתא פרסין
אמר ליה רב לחייא בריה וכן א"ל רב הונא
לרבה בריה וכל מידעם לא תפלוט קמיה
רבך לבר מן קרא ודייסא שהן דומין לפתילתא
של אבר ואפילו קמו שבור מלאה פלוט רבי
יוסי ורבי יהודה חד אכיל דייסא באצבעתיה
וחד אכיל בהוצא א"ל דאכיל בהוצא לדאכיל
באצבעתיה עד מתי אתה מאכילני צואתך
אמר ליה דאכיל באצבעתיה לדאכיל בהוצא
עד מתי אתה מאכילני רוקך רבי יהודה
ורבי שמעון אייתו לקמיהו (ו) בלוספין רבי
יהודה אכל ר' שמעון לא אכל א"ל רבי יהודה מאי מעמא לא אכיל מר אמר
ליה ר' שמעון אלו אין יוצאין מבני עמך כל עיקר אמר ליה רבי יהודה
כ"ש שנשמך עליהן למחר רבי יהודה הוה יתיב קמיה דר' טרפון אמר ליה
רבי טרפון היום פניך צהובין אמר ליה אמש יצאו עבדיך לשדה והביאו לנו
אמרה ההיא מטרונותא לרבי יהודה מורה ורוי אמר לה הימנותא בידא דההיא
איתתא אי טעימנא אלא קידושא ואבדלתא וארבעה כסי דפסחא וחוגרני צידעי
מן הפסח עד העצרת אלא יחכמת אדם תאיר פניו פניו אמר ל' ההוא צדוקי לרבי
יהודה פניך דומין אי כמלוי רבית אי כמגדלי חזירין א"ל ביהודאי תרוייהו
אסירן אלא עשרים וארבעה בית הכסא אית לי מן ביתא עד בי מדרשא וכל
שעה ושעה אני נכנס לכל אחד ואחד ר' יהודה כד אויל לבי מדרשא שקיל
גולפא על כתפיה אמר גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה רבי שמעון שקיל
צנא על כתפיה אמר גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה דביתוהו דרבי יהודה
נפקת נקטת עמרא עבדה גלימא דהוטכי כד נפקת לשוקא מיכסיא ביה וכד
נפיק רבי יהודה לצלויה הוה מיכסי ומצלי וכד מיכסי ביה הוה מברך ברוך
שעטני מעיל יזמנא חרא גור רבן שמעון בן גמליאל תעניתא ר' יהודה לא
אתא לבי תעניתא אמרין ליה לא אית ליה כסויא שדר ליה גלימא ולא קביל

דלי
יהודה אכל ר' שמעון לא אכל א"ל רבי יהודה מאי מעמא לא אכיל מר אמר
ליה ר' שמעון אלו אין יוצאין מבני עמך כל עיקר אמר ליה רבי יהודה
כ"ש שנשמך עליהן למחר רבי יהודה הוה יתיב קמיה דר' טרפון אמר ליה
רבי טרפון היום פניך צהובין אמר ליה אמש יצאו עבדיך לשדה והביאו לנו
אמרה ההיא מטרונותא לרבי יהודה מורה ורוי אמר לה הימנותא בידא דההיא
איתתא אי טעימנא אלא קידושא ואבדלתא וארבעה כסי דפסחא וחוגרני צידעי
מן הפסח עד העצרת אלא יחכמת אדם תאיר פניו פניו אמר ל' ההוא צדוקי לרבי
יהודה פניך דומין אי כמלוי רבית אי כמגדלי חזירין א"ל ביהודאי תרוייהו
אסירן אלא עשרים וארבעה בית הכסא אית לי מן ביתא עד בי מדרשא וכל
שעה ושעה אני נכנס לכל אחד ואחד ר' יהודה כד אויל לבי מדרשא שקיל
גולפא על כתפיה אמר גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה רבי שמעון שקיל
צנא על כתפיה אמר גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה דביתוהו דרבי יהודה
נפקת נקטת עמרא עבדה גלימא דהוטכי כד נפקת לשוקא מיכסיא ביה וכד
נפיק רבי יהודה לצלויה הוה מיכסי ומצלי וכד מיכסי ביה הוה מברך ברוך
שעטני מעיל יזמנא חרא גור רבן שמעון בן גמליאל תעניתא ר' יהודה לא
אתא לבי תעניתא אמרין ליה לא אית ליה כסויא שדר ליה גלימא ולא קביל

ינאח לשוק וקמה ללמר (א) ועבדה גלימא: דהוטכי. ועשהה ממנו סרבל טוב: וכד נפקס. אייה לשוקא הוה מיכסי ביה:
(ב) ורבי יהודה כד הוה מלני הוה גמי מכסי ביה: שעטני מעיל. שהיה לכן חביב כל כך שלא היה לכן אחר:

הנהגות הב"ח

(א) גם אמר רב המדא
ליכא תפילת: (ב) רש"י
דיה כיון שאין דייס כ"ש
דמעלו דר"ה: (ג) ר"ה
נפקת וכו' ללמר הסיד
ואחרי מ"ה ועבדה גלימא
דהוינו דר"ה: (ד) ר"ה
וכד נפקת וכו' ר' יהודה
דר"ה:

תוספות

במאן מצליגין האדמא
על החיובים ב"י
יב. דלמך חלס נדון ככל
יוס דאליו למאן דלמך
לדמון כולם השנה סו
תפלת ש"א:
סבתי ריא כבבליא
דאב"י ריבא
בגרסא. וא"כ גם תבטיל
עבה אסור לגריהו: איכא
דבבליא א"הי נקדני.
פירוש מ' ימלא שישל
לתי נקי הדעת כמו נקד
שמי (פסחים ק"ה:) וכן
לקר אסור לגריהו: איכא
תפסין נקדני כמו נרסמא
(ג) התקדני תופסין איתו
פ"כ וכל המדקד כדב"י
נקדן נקדן: בחסימי.
קמה של קליות וכן פרי'
(פרק כל שעה ד' טו)
ודית פירש קמה של
שמיט ופירשו כולם איתו
דלמרי' היה לו לקחוהו
קמחא דלכישנא ועד
אמר פ' כל שעה ממנו
ליה קדמה כחסימי ולי
קיימחא דלכישנא אה אמר
לעיל מנייה סהולא פירקא
דלמרי' א"הוי. לומר
אל יטעון לרוק ירוק ואל
יעט כעטל כבוד רבו:
בלוספין מין חלסיה
רעיס: כל שכן נרסמך
עליהם אסורי. שלא ימעלו
מה וכל מן שהחלל
מתוך הכני מעיס הלל
נפסד: חוגרני צדעי.
פירוש טוב וקוסר היה
דעמו לפי שהיה כחלשו
של הין ששנה נפסד:
שקיל נימא. לית
צבית המדרס: שסבכרת
בעיית. שלא לטעון ליטב
של בני קרקע: שעטני
מעיל. חשוב היה לו
כמעיל: